

πάση περιπτώσει κανείς δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐκλεγῆ, ἂν τὸ ἄθροισμα τῶν ψήφων ποῦ ἔλαβε δὲν ὑπερβαίνει τὸ ἥμισυ τοῦ μέσου ὄρου τῶν ψήφων τοῦ συνδυασμοῦ του. Ἐὰν ἓνας ὑποψήφιος δὲν ἀνήκη εἰς συνδυασμόν, ἔχη, ἔπως λέγομεν, ὀρφανὴν ὑποψηφιότητα, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐκλεγῆ παρὰ μόνον, ἐὰν φυσικὰ ἔλαβεν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν, ἢ ἐὰν κατὰ τὴν δευτέραν, τὴν ἀναλογικὴν κατανομήν τῶν θέσεων, ἔλοι οἱ ὑποψήφιοι τῶν ἄλλων συνδυασμῶν ποῦ τυχὸν ἔλαβαν περισσότερας ἀτομικὰς ψήφους ἐπιτυχάνουν.

Εἶναι προφανές ὅτι μὲ τὸ σύστημα τοῦτο εὐνοοῦνται καταπληκτικῶς οἱ πλειοψηφούντες συνδυασμοί, δηλ. ἡ πλειοψηφία. Διότι: α') ἐὰν οἱ ὑποψήφιοι τῆς συγκεντρῶνουν τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν, ἀποκλείουν ἐντελῶς τὴν μειοψηφίαν, β') ἐὰν δὲν ἔχουν ἔλοι οἱ ὑποψήφιοι τῆς τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν, αἱ ψήφοι ἐκείνων ποῦ ἔχουν τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν ὑπολογίζονται δύο φορές, πρῶτον εἰς τὴν πρώτην κατανομήν τῶν θέσεων, ὅποτε ἀνακηρύσσονται ἐπιτυχόντες, δεύτερον εἰς τὴν εὐρεσιν τοῦ μέσου ὄρου τῶν ψήφων τοῦ συνδυασμοῦ των, ὅποτε συντελοῦν νὰ ἐκλεγῶν περισσότεροι ἐκ τῶν κατόπιν ἐρχομένων συνυποψηφίων των, γ') αἱ μετὰ τὴν δευτέραν κατανομήν τυχὸν ἀπομένουςαι διαθέσιμοι θέσεις παραχωροῦνται εἰς τὸν συνδυασμόν ποῦ ἔχει τὸν μεγαλύτερον μέσον ὄρον ψήφων, ἄρα εἰς τὴν πλειοψηφίαν. Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξον διὰ τὸ ἐκλογικὸν αὐτὸ σύστημα ἀπέδοσεν ἀποτελέσματα ἀντίθετα ἀπὸ τὰ προσδοκώμενα. Συντέλεσεν εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1919, ἀντὶ νὰ προστατευθῶν, νὰ συντριβῶν αἱ μειοψηφαί, περισσότερον παρ' ὅ,τι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συμβῆ μὲ τὸ κατὰ πλειοψηφίαν σύστημα ἀλλὰ καὶ μὲ στενωτάτην ἐκλογικὴν περιφέρειαν — περιφέρεια καὶ βουλευτής —. Δὲν ἔχει δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ κανὲν πλεονέκτημα. Οὔτε εὐληπτον εἶναι, οὔτε εὐχρηστον, οὔτε ἀποκλείει τὴν ἐνέργειαν ἐπαναληπτικῶν ἐκλογῶν, αἱ ὅποια ἐνεργοῦνται ἀναγκαστικῶς, ὅταν δὲν πληροῦνται οἱ ἐκτεθέντες ὄροι πρὸς παραχώρησιν ὄλων τῶν θέσεων⁽¹⁾, οὔτε τέλος ἐμποδίζει τὴν συγκρότησιν

(1) Ἐπαναληπτικαὶ ἐκλογαὶ γίνονται: α'), ὅταν κανεὶς συνδυασμὸς δὲν λάβῃ τὸν ἐκλογικὸν διαιρέτην, δηλ. ἂν κανενὸς συνδυασμοῦ ὁ μέσος ὄρος τῶν ψήφων δὲν εἶναι τοῦλάχιστον ἴσος πρὸς τὸν ἐκλογικὸν διαιρέτην, β') ὅταν οἱ καλούμενοι γὰ καταλάβουν τὰς κατακυρωθείσας εἰς τὸν συνδυασμὸν των θέσεις ὑποψήφιοι δὲν ἔλαβαν ἀτομικῶς ἀριθμὸν ψήφων ὑπερβαίνοντα τὸ ἥμισυ τοῦ μέσου ὄρου ψήφων τοῦ συνδυασμοῦ των, γ') ὅταν ἓνας ὀρφανὸς ὑποψήφιος δὲν δύναται νὰ ἀνακηρυχθῆ ἐπιτυχόν, ἂν καὶ ἔχει λάβῃ τὸν ἐκλογικὸν διαιρέτην, διότι ἄλλοι ὑποψήφιοι, ἀνήκοντες εἰς συνδυασμοὺς καὶ ἔχοντες περισσότερας ψήφους, δὲν ἐπιτύχανον, δ') ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν ψηφισάντων δὲν εἶναι ἀνώτερος τοῦ ἡμίσεως τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τοὺς σχετικὸς ἐκλογικὸς καταλόγους πολιτῶν.

μικτῶν συνδυασμῶν ἀπὸ ὑποψηφίους διαφόρων ἀποχρώσεων.

Κατὰ συνέπειαν, ὅταν πρόκειται περὶ ἀναλογικῆς ἐκπροσωπήσεως, δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνεταί λόγος περὶ τοῦ νόθου αὐτοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, τὸ ὅποιον, ἐὰν ἐφηρμόζετο ἐδῶ εἰς τὰς ἐκλογὰς τῆς 1ης Νοεμβρίου, δὲν θὰ ἔφερε διαφορετικὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ τὰ ἐπιτευχθέντα μὲ τὸ ἰσχῶν σύστημα.

Ἔως τώρα ἐξητάσθη τὸ ζήτημα τῆς κατανομῆς τῶν θέσεων εἰς τὰ κόμματα κατ' ἀναλογίαν τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Ἀπομένει τώρα νὰ ἐξετασθῆ ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον ἐξακριβοῦται ἡ δύναμις τῶν κομμάτων, ποῦ μόνον ἐξαιρετικῶς ἐβίχθη ἔως τώρα, ἐπίσης ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον κατανέμονται αἱ θέσεις μεταξὺ τῶν υποψηφίων τοῦ αὐτοῦ κόμματος ἢ τοῦ αὐτοῦ συνδυασμοῦ, μὲ τὸν ὅποιον εἶναι συνυφασμένον τὸ δικαίωμα ποῦ κάποτε ἔχει ὁ ἐκλογεὺς νὰ κάμῃ ἐπιλογὴν μεταξὺ τῶν υποψηφίων τοῦ αὐτοῦ συνδυασμοῦ ἢ διαφόρων συνδυασμῶν καὶ τέλος μερικοὶ ἄλλοι λεπτομερειακοὶ ὄροι τοῦ συστήματος τῆς ἀναλογικῆς ἐκλογῆς, τῶν ὁποίων ἡ ἐξέτασις εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς ἐντελῆ κατανόησίν του.

Κατὰ τὸ ἀρχαιότερον σύστημα ἀναλογικῆς ἐκπροσωπήσεως τοῦ Coudisérant, ἔπως κατὰ τρόπον ὄχι μὲν πρακτικὸν ἀλλὰ ριζικὸν λύνονται αἱ δυσκολαὶ τῆς κατανομῆς τῶν θέσεων, δηλ. διὰ τῆς καταργήσεως τῶν τοπικῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν, ὁμοίως τὸ ζήτημα τῆς ἐξακριβώσεως τῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων λύεται κατὰ τρόπον ριζικόν, διὰ τῆς ἐνεργείας δύο ἐκλογῶν, μιᾶς προκαταρκτικῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ψηφίζονται κόμματα καὶ ὄχι ὑποψήφιοι καὶ δευτέρας πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων, τῶσων δι' ἕκαστον κόμμα, ὅσαι θέσεις ἀναλογοῦν εἰς αὐτὸ ἐπὶ τῆ βάσει τῆς πρώτης ἐκλογῆς⁽¹⁾. Ἡ δι-

(1) Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο τὸ Καντόνιον τῆς Γενεύης διὰ τὸ ὅποιον ἐγίνε θὰ ἀπετελεῖ μίαν καὶ μόνην ἐκλογικὴν περιφέρειαν καὶ ἀντὶ τῶν κατὰ τόπους περιφερειῶν θὰ ἐσχηματίζοντο κομματικαὶ ὁμάδες, ὁμάδες πολιτικῶν ἀρχῶν. Πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν τῶν ὁμάδων θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποβάλλονται, ὑπογεγραμμένα ἀπὸ ἓνα ἀριθμὸν πολιτῶν, ἐκλογικὰ προγράμματα, τὰ ὁποῖα, ἀριθμούμενα μὲ αὐξοντας ἀριθμούς, νὰ δημοσιεύωνται. Κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ Μαρτίου ἐκάστου ἔτους οἱ ἐκλογεῖς θὰ ἐψηφίζαν ἓνα ἀπὸ τὰ προγράμματα αὐτὰ—πρὸς εὐκολίαν θὰ ἔγραφαν εἰς τὸ ψηφοδέλιον τὸν σχετικὸν αὐξοντα ἀριθμὸν—δηλ. θὰ ἐψηφίζαν ὑπὲρ ἑνὸς κόμματος. Ἀκολούθως ἐπὶ τῆ βάσει τῶν ψήφων ποῦ ἤθελε συγκεντρώσει κάθε πρόγραμμα ἢ κόμμα, θὰ κατανέμοντο αἱ θέσεις μεταξὺ αὐτῶν κατ' ἀναλογίαν. Ἀκολούθως μετὰ δικτῶ ἡμέρας θὰ ἐγίνοντο αἱ ἐκλογαὶ τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐκαστος ἐκλογεὺς θὰ ἐδικαιοῦτο νὰ ψηφίσῃ μόνον ὑποψη-

πλή αὐτὴ ἐκλογὴ δὲν εἶναι πρακτικὴ, διότι διπλασιάζει τὴν ἐκλογικὴν ἐνέργειαν, παρατείνει τὸ δὲ στάδιον τῶν ἐκλογῶν καὶ αὐξάνει τὰς ἐκλογικὰς δαπάνας. Ὅλα δὲ αὐτὰ ἀνευ ἀνάγκης, διότι εἶναι εὐκόλον, ὅπως θὰ ἴδωμεν, νὰ διεξαχθῇ συγχρόνως ἐκλογὴ κόμματος καὶ ὑποψηφίων. Τὸ ἄλλο παλαιὸν σύστημα τοῦ Ἄγγλου Hare, ποὺ στηρίζεται ἐπίσης εἰς τὴν συγχώνευσιν εἰς μίαν ὄλῶν τῶν τοπικῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν, παρακάμπτει τὸ ζήτημα ἀτέχνως, διότι, ἐνῶ ἀποβλέπει εἰς τὸν σχηματισμὸν καθ' ὄλῶν τὸ Κράτος ὁμάδων πολιτικῶν ἀρχῶν, δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἐκλογέα νὰ ψηφίσῃ ἕνα μόνον ὑποψήφιον, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως νὰ ἐπισυνάψῃ κάτω τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατάλογον ὑποψηφίων τῆς προτιμῆσεώς του, εἰς τοὺς ὁποίους θέλει νὰ μεταδιβασθοῦν κατὰ σειρὰν αἱ ἐπὶ πλέον ψήφοι εἰς περιπτώσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ κυρίως ψηφίζόμενος λάθῃ τὸν ἐκλογικὸν διαιρέτην ('). Ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι ὁ ἐκλογικὸς διαιρέτης εἶναι 1000 καὶ ἕνας ὑποψήφιος ἔλαβε 3000 ψήφους, μετὰ τὴν ἐξαγωγήν τοῦ χιλιοστοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ ψηφοδελτίου, αἱ ὑπόλοιποι ψήφοι καταλογίζονται ὡς δοθεῖσαι ὑπὲρ τῶν εἰς τὰ κατόπιν ἐξαγόμενα ψηφοδέλτια ἀναγεγραμμένων εἰς τὸν κατάλογον προτιμῆσεως μέχρι συμπληρώσεως χιλίων ψήφων ὑπὲρ ἑνὸς

φίους ἑνὸς κόμματος, καὶ δὴ τὸς, ὅσαι θέσεις ἠθέλον ἔχει παραχωρηθῆ εἰς αὐτό. Ὁ Μ. Γεωργαντᾶς, εἰς μνημ. ἔργ. σελ. 76, προσφέρει διὰ τὸν τόπον μας ἐπίσης σύστημα ἀνάλογον πρὸς τὸ τοῦ Couridégant δηλ. μίαν μόνον εὐρυτάτην ἐκλογικὴν περιφέρειαν, διπλὴν ἐκλογὴν, πρῶτον πρὸς καθορισμὸν τῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων καὶ ἔπειτα πρὸς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπων, μετὰ τὴν ἐξῆς τροποποίησιν, ὅτι ἀντὶ κατὰ τὴν δευτέραν ἐκλογὴν ἕκαστος ἐκλογεὺς νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίσῃ ὑποψηφίους μόνον ἑνὸς κόμματος, νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίσῃ ἕκ τῶν ὑποψηφίων ὄλῶν τῶν κομμάτων, τὸς ἀπὸ τὸ καθένα ἐξ αὐτῶν, ὅσοι τοῦ ἀναλογοῦν νὰ ἐκλέξῃ. Δηλ. ἐπὶ παραδείγματι, ἂν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πρώτης ἐκλογῆς ἀναλογοῦν ἐκ τῶν 300 θέσεων 180 εἰς τὸ Α κόμμα, 80 εἰς τὸ Β καὶ 40 εἰς Γ, κάθε ἐκλογεὺς θὰ ἐκλέξῃ 300 ἀντιπροσώπους, ἀλλὰ τοὺς 180 ἐκ τῶν ὑποψηφίων τοῦ Α κόμματος, τοὺς 80 τοῦ Β καὶ τοὺς 40 τοῦ Γ. Ἡ τροποποίησις εἶναι ἀτυχής, διότι δι' αὐτοῦ ἐκ τῆς πλειοψηφίας ἐξαρτᾶται ὄχι βέβαια πόσοι, ἀλλὰ ποῖοι ἐκ τῶν ὑποψηφίων τῆς μειοψηφίας θὰ ἐκλεγοῦν, τὸ ὅποιον εἶναι παράλογον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύναται ἡ πλειοψηφία εὐκόλως νὰ ἀποκλείσῃ τοὺς ἐπικινδύνους ἀντιπάλους τῆς. Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο δὲν διαφεύγει τὸν κ. Γεωργαντᾶν, ἀλλὰ νομίζει ὅτι ἠμποροῦν νὰ ἀποσοβηθοῦν τὰ ἐξ αὐτοῦ κακὰ ἀποτελέσματα διὰ παραινήσεως τῶν παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἰδίου κόμματος ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων χάριν τῶν σημαινοῦσῶν προσωπικοτήτων τοῦ ἰδίου κόμματος καὶ διὰ διαπαιδαγωγίσεως τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὰ δύο αὐτὰ μέσα εἶναι δύσκολον νὰ ἐπιτύχουν. Δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ παραιτοῦνται ἐπιτυχάνοντες ὑποψήφιοι, οὔτε ἡ πολιτικὴ διαπαιδαγώγησις εἶνε εὐκόλον νὰ φθάσῃ μέχρι τοιοῦτου σημείου, ὥστε νὰ ἐμποδίσῃ ἕνα κόμμα ἀπὸ τοῦ νὰ ἀποκλείσῃ σοβαροῦς ἀντιπάλους.

(') Δηλ. τὸ πηλίκον ποὺ προκύπτει ἐκ τῆς διαιρέσεως τοῦ συνόλου τῶν ψηφισάντων διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρὸς κατάληψιν θέσεων.

ἐξ αὐτῶν, ἐρχομένου πρώτου εἰς τὴν σειρὰν. Τὸ σύστημα τοῦτο, τὸ ὅποιον ἐφημέροσθη εἰς τὴν Δανίαν (') καὶ πρὸς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὁποῦ ἀπαιτεῖται ἡ συγκρότησις συνδυασμῶν, διότι ἄλλως ἐπέρχεται χασμωδία, ἔχει τὸ σπουδαιότατον ἐλάττωμα ὅτι ἐξαρτᾶ τὴν ἐκλογὴν πολλῶν ἐκ τῶν ὑποψηφίων ἐκ τῆς σειρᾶς τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ψηφοδελτίων, δηλ. ἐκ τῆς τύχης, ἐξ ἄλλου δὲν ἔχει κανὲν ἰδιαίτερον πλεονέκτημα. Καὶ δύσχρηστον πάντως εἶναι καὶ δὲν ἀνταποκρίνεται παρὰ ἐμμέσως εἰς τὴν βᾶσιν τῆς ἀναλογικῆς ἐκπροσωπήσεως, δηλ. εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν πολιτῶν εἰς κόμματα.

Οἱ παλαιοὶ αὐτοὶ τρόποι δεικνύουν ἤδη ὅτι ἡ δυσκολία τοῦ ζητήματος κεῖται εἰς τὸν συνδυασμὸν, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ γίνῃ, τῆς ἐκλογῆς κόμματος ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ἐκλογῆς ἀντιπροσώπων ἐκ τῶν ὑποψηφίων ἀφ' ἑτέρου. Τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἐλύθη ἱκανοποιητικὰ μετὰ τὰ νεώτερα συστήματα ἀναλογικῆς ἐκπροσωπήσεως. Κατ' αὐτὰ ὁ ἐκλογεὺς ἢ ἐκλέγει ὑποχρεωτικῶς ὑποψηφίους μόνον ἑνὸς κόμματος ἢ συνδυασμοῦ ἢ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξῃ ὑποψηφίους ἀνήκοντας εἰς διάφορα κόμματα ἢ συνδυασμοὺς, δηλ. ἔχει εὐρύτατον δικαίωμα ἐκλεκτικότητος. Μετὰ τὸν πρῶτον τρόπον τὸ ζήτημα ἀπλοποιεῖται. Κάθε ψηφοδέλτιον, εἰς τὸ ὅποιον ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα ὄλῶν ἢ μερικῶν ὑποψηφίων ἑνὸς κόμματος ἢ καὶ μόνον ἢ ὀνομασία ἢ ὁ αὐτῶν ἀριθμὸς τοῦ κόμματος αὐτοῦ ἢ τοῦ συνδυασμοῦ, εἶναι καὶ ψήφος ὑπὲρ τοῦ κόμματος αὐτοῦ ἢ τοῦ συνδυασμοῦ. Τὸ ἄθροισμα τοιοῦτων ψήφων φανερώνει καθαρὰ τὴν δύναμιν κάθε κόμματος ἢ συνδυασμοῦ. Ἀλλὰ πάλιν καὶ μετὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ὁ ἐκλογεὺς ἢ δὲν δικαιούται νὰ μεταβάλῃ τὴν σειρὰν τῶν ὑποψηφίων, ὅπως ἐκωνόσθη αὐτὴ ἀπὸ τοὺς προτείναντας τὴν ἀνακήρυξιν των, δηλ. κατ' οὐσίαν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἰδίους καὶ τὸ κόμμα των καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προτιμῶνται κατὰ τὴν παραχώρησιν τῶν θέσεων οἱ ὑποψήφιοι σύμφωνα μετὰ τὴν ἐπίσημον αὐτῆν σειρὰν (σύστημα αὐστηρῶς ὑποχρεωτικοῦ συνδυασμοῦ), ἢ ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ ἐκλογεὺς νὰ μεταβάλῃ τὴν σειρὰν αὐτῆν, δηλ. νὰ ὑποδείξῃ τὸν ὑποψήφιον ἢ τοὺς ὑποψηφίους ποὺ θέλει νὰ ἐκλεγοῦν κατὰ προτίμησιν, ἀνεξαρτήτως τῆς θέσεως ποὺ ἔχουν εἰς τὴν ἐπίσημον σειρὰν τοῦ συνδυασμοῦ — περιωρισμένον δικαίωμα ἐκλεκτικότητος, σύστημα ἀπλῶς ὑποχρεωτικοῦ συνδυασμοῦ. — Κατὰ τὸ βελγικὸν ἐπὶ παραδείγματι σύστημα, τὸ γνωστότερον αὐτοῦ τοῦ τύπου, ὄλοι οἱ συνδυασμοὶ τῆς αὐτῆς ἐκλογικῆς περιφέρειᾶς ἀναγράφονται

(') Ὡς ἐλέχθη εἰσήχθη ἀπὸ τὸν πολιτικὸν καὶ μαθηματικὸν Andrae. Ἡ ἐφαρμογὴ του δὲν προσέκλυεν εἰς ἐξαιρετικὰς δυσκολίας.

φονται χωριστά εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ψηφοδέλιον. Παραπλεύρως τῆς ἐπι-
κεφαλῆς τιθεμένης ὀνομασίας τοῦ τίτλου κάθε συνδυασμοῦ καθὼς καὶ
παραπλεύρως τοῦ ὀνόματος κάθε υποψηφίου ὑπάρχει ἓνα μαῦρο τετρα-
γωνίδιον, εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἵποίου εἶναι ἓνας λευκὸς κύκλος. Ὁ ἐκλο-
γεὺς μαυρίζει τὸν λευκὸν κύκλον τοῦ τετραγωνιδίου ποῦ εἶναι παραπλεύ-
ρως τῆς ὀνομασίας τοῦ συνδυασμοῦ, διὰ νὰ δείξῃ ποῖον συνδυασμὸν ψη-
φίζει. Τὸ μαύρισμα ἐνὸς κύκλου σχετικῶς μετὰ ἓνα υποψήφιον — δὲν ἠμπο-
ρεῖ νὰ γίνῃ ἐπιλογή περισσότερων υποψηφίων — σημαίνει ὅτι αὐτὸν θέτει
εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς σειρᾶς, τ. ἔ. θέλει αὐτὸν νὰ ἐκλεγῇ κατὰ
πρῶτον λόγον. Δηλ. γίνεται συγχρόνως ἐκλογή συνδυασμοῦ καὶ ἐκλογῆ
μεταξὺ τῶν υποψηφίων τοῦ αὐτοῦ συνδυασμοῦ. Τὸ μαύρισμα τοῦ σχετι-
κοῦ μετὰ ἓνα υποψήφιον κύκλου ἀρκεῖ, διὰ νὰ φανερώσῃ ποῖον συνδυα-
σμὸν ψηφίζει ὁ ἐκλογεὺς καὶ δὲν παρίσταται ἀνάγκη μαυρίσματος τοῦ
παραπλεύρως τῆς ὀνομασίας τοῦ συνδυασμοῦ κύκλου. Ἐὰν δὲν κάμῃ ὁ
ἐκλογεὺς ἰδιαιτέραν ἐπιλογὴν, παραμένει ἡ σειρά προτιμήσεως ἀμετά-
βλητος καὶ ἡ κατανομή τῶν θέσεων ποῦ δικαιούται νὰ πάρῃ ἓνας συνδυ-
ασμὸς εἰς τοὺς σχετικὸς υποψηφίους γίνεται ἐπὶ τῆς βάσει τῶν ψήφων
προτιμήσεως ἐκάστου υποψηφίου, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται ὡς ἐξῆς: Τὰ
ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ συνδυασμοῦ δοθέντα ψηφοδέλτια, εἰς τὰ ὅποια δὲν ἔγινε
καμμία ἐπιλογή ὑπὲρ ἐνὸς υποψηφίου, — συνδυασμικαὶ ψήφοι — δηλ. δὲν
ἔγινε μεταβολὴ τῆς ἐπίσημου σειρᾶς τῶν υποψηφίων, λογίζονται ὡς
ψήφοι προτιμήσεως τοῦ ἀναγεγραμμένου πρώτου εἰς τὴν σειρὰν αὐτὴν
καὶ προστίθενται εἰς αὐτὰς καὶ αἱ προσωπικαὶ ψήφοι ἐπιλογῆς ποῦ ἔλα-
βεν ὁ αὐτὸς υποψήφιος ἰδιαιτέρως. Ἐὰν τὸ ἄθροισμα αὐτῶν τῶν ψή-
φων προτιμήσεως ὑπερβαίῃ τὸν ἐκλογικὸν διαιρέτην, ὁ ὁποῖος εὐρίσκει-
ται κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ D'Hondt, αἱ πλεονάζουσαι ψήφοι μεταδιδά-
ζονται ὡς ψήφοι προτιμήσεως ὑπὲρ τοῦ ἐρχομένου δευτέρου εἰς τὴν
ἐπίσημον σειρὰν υποψηφίου καὶ εἰς τὰς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μεταβι-
βαζομένας ψήφους προστίθενται αἱ προσωπικαὶ ψήφοι ἐπιλογῆς, τὰς
ἐποίας ἔλαβεν ὁ δεύτερος αὐτὸς υποψήφιος ἰδιαιτέρως. Ἡ αὕτη διαδι-
κασία συνεχίζεται μετὰ τοὺς ἀκολουθῶντες υποψηφίους. Ὡς ἐκ τούτου εἶναι
δυνατὸν νὰ ἐκλεγῇ ἓνας υποψήφιος, μολοντί ἔλαβεν ὀλιγωτέρας ψήφους
προσωπικῆς ἐπιλογῆς ἀπὸ ἄλλον κατόπιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπίσημον σει-
ρὰν ἐρχόμενον καὶ ἀποτυγχάνοντα. Διὰ τοὺς τελευταίους εἰς τὴν σειρὰν
ἐρχομένους δὲν περισσεύουν συνδυασμικαὶ ψήφοι, ὅπως προστεθοῦν εἰς
τὰς προσωπικὰς τῶν ψήφους ἐπιλογῆς. Ἐπομένως ἐκλέγονται, ἂν αἱ
τελευταῖαι εἶναι ἐπαρκεῖς. Ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι, παρ' ὅλον τὸ
παραχωρούμενον δικαίωμα ἐπιλογῆς κατὰ τὸν βελγικὸν ἐκλο-

γικὸν νόμον, ἢ ὑπὸ τοῦ κάμματος γινόμενη σειρά προτιμήσεως ἔχει
ἐξαιρετικὴν σημασίαν, δὲν ἐξουδετεροῦται εὐκόλως (1).

Ἄλλαι μέθοδοι ἐκτελέσεως τῆς ἐπιλογῆς μεταξὺ τῶν υποψηφίων εἶναι αἱ
ἐξῆς: Ἀφίνεται ἐλευθερία εἰς τὸν ἐκλογέα νὰ διαγράψῃ οἷονδήποτε θέλει
ἀπὸ τὸν συνδυασμὸν καὶ κατὰ τὴν κατανομήν τῶν θέσεων προτιμῶνται οἱ

(1) Ἐνα παράδειγμα τὸ δεικνύει καθαρότερα. Ἄς υποθέσωμεν ὅτι ἓνας
συνδυασμὸς συνεκέντρωσε 92803 ψήφους. Ἐκ τούτων αἱ 73.659 δὲν περιείχαν
καμμίαν ψήφον ἐπιλογῆς μεταξὺ τῶν υποψηφίων, εἶχαν δηλ. μαυρισμένον μό-
νον τὸν παραπλεύρως τοῦ τίτλου τοῦ συνδυασμοῦ κύκλον. Αἱ ὑπόλοιποι 19.144
ψήφοι περιείχον καὶ ψήφον προτιμήσεως μεταξὺ τῶν υποψηφίων καὶ εἶχαν
δοθῆ ὡς ἐξῆς:

ὑπὲρ τοῦ υποψηφίου	ψήφοι προτιμήσεως
A	564
B	1.272
Γ	673
Δ	154
E	184
Z	1.002
H	2.626
Θ	12.669

Εἰς τὰς ψήφους αὐτὰς ἐπιλογῆς προστίθενται μέχρι ἐξαντήσεως ἐκ τῶν ἄλ-
λων 73.659 συνδυασμικῶν ψήφων μετὰ τὴν σειρὰν ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω τόσαι
ψήφοι, ὅσαι χρειάζονται, ὅπως συμπληρωθῇ ὁ ἐκλογικὸς διαιρέτης, ὁ ὁποῖος εἶ-
ναι ὁ ἀριθμὸς 13.720 ποῦ δίδει δικαίωμα εἰς τὸν ἐν λόγω συνδυασμὸν νὰ κατα-
λάβῃ ἐπὶ τὰς θέσεις. Κατὰ συνέπειαν γίνεται ὁ ἀκόλουθος ὑπολογισμὸς:

ὑποψήφιοι	ψήφοι προσω- πικῆς ἐπιλογῆς	Κανανομή τῶν συνδυασμικῶν ψήφων πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐκλογικοῦ διαιρέτου.	Σύνολον ψήφων προτιμήσεως δι' ἐκαστὸν υποψή- φιον.
A	564	+	13.156
B	1.272	+	12.448
Γ	673	+	23.047
Δ	154	+	13.566
E	184	+	13.536
Z	1.002	+	7.906
H	2.626	+	0
Θ	12.669	+	0
	19.144		73.659
			98.803

Ἐκ τῶν ὀκτὼ ἀνωτέρω υποψηφίων ἐκλέγονται οἱ A, B, Γ, Δ, E, Z καὶ Θ.
Ὁ υποψήφιος H δὲν ἐκλέγεται, μολοντί ἔλαβε ψήφους προσωπικῆς ἐπιλογῆς
περισσότερας ἀπὸ τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἐρχομένους εἰς τὴν σειρὰν, διότι τὸ σύνολον
τῶν ψήφων τοῦ προτιμήσεως εἶναι κατώτερον ἀπὸ τὸ ἰδικὸν τῶν.

σχετικῶς πλειοψηφοῦντες ἢ ὁ ἐκλογεὺς δικαιούται μὲ ἓνα οἰονδήποτε σημεῖον νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν προτίμησίν του ὑπὲρ ἑνὸς ὑποψηφίου, δίδονται δὲ αἱ θέσεις κατὰ σειρὰν πλειοψηφίας εἰς τοὺς λαμβάνοντας περισσότερας ψήφους προτιμήσεως. Καὶ κατὰ τῶν δύο αὐτῶν μεθόδων ἀντιτάσσεται—ὄχι βέβαια ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἰσχυρὸν πλειοψηφικὸν σύστημα—ὅτι δὲν λαμβάνεται καθόλου ὑπ' ὄψιν ἡ θέλησις τῆς μεγάλης πλειονότητος τῶν ὀπαδῶν κάθε κόμματος, οἱ ὅποιοι θέλουν ἢ καταναμῆ τῶν θέσεων νὰ γίνῃ σύμφωνα μὲ τὴν ἐπίσημον σειρὰν τοῦ κόμματος καὶ ὅτι ἀφίεται εἰς τὴν τύχην ἢ ἐπιλογὴν μεταξὺ τῶν υποψηφίων τοῦ αὐτοῦ συνδυασμοῦ. Διότι μὲ τὴν μὲν πρώτην μέθοδον εἶναι εὐκόλον ἢ διαγραφὴ τῶν κορυφαίων ἑνὸς συνδυασμοῦ, γινομένη ἀπὸ ὀπαδοὺς ἢ καὶ ἀπὸ ἀντιπάλους, ἐπιτήδες ψηφίζοντας τὸν συνδυασμὸν αὐτόν, νὰ φέρῃ εἰς ἀποτυχίαν τοὺς κορυφαίους αὐτοὺς πρὸς ὄφελος δευτερευόντων υποψηφίων, μὲ τὴν δευτέραν δὲ μέθοδον εἶναι δύσκολον νὰ ἐκανοποιηθῇ κατὰ τὴν ἐπιλογὴν ἢ θέλησιν τῆς μεγάλης πλειονότητος τῶν ἐκλογέων, διότι δὲν ὑπόκεινται οὗτοι εἰς τόσον πειθαρχικὴν ὀργάνωσιν, ὥστε νὰ δύναται νὰ καθορισθῇ ἐκ τῶν προτέρων ἢ σειρὰ τῆς ἐπιτυχίας διὰ τῆς ὑποδείξεως εἰς μίαν ὀμάδα ὀπαδῶν νὰ δώσῃ ψήφον προτιμήσεως ὑπὲρ τοῦ Α ὑποψηφίου, εἰς ἄλλην μικροτέραν ὀμάδα ὑπὲρ τοῦ Β καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὸ ἴδιον ἐλάττωμα ἔχει ἢ χρησιμοποίησις πρὸς ἐπιλογὴν τῶν υποψηφίων τῆς ἐπισωρευτικῆς ψήφου, ἢ ὅποια περιορίζει κατὰ πολὺ—ἰδίως ὅταν ἐπιτρέπεται περιωρισμένως—τὸν ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων «ἀποκεφαλισμόν», δηλ. τὴν ἀποτυχίαν τῶν κορυφαίων ἑνὸς συνδυασμοῦ.

Κατ' ἄλλην μέθοδον, ἐφαρμασθεῖσαν εἰς τὴν Φιλλανδίαν, ἢ ἀναγραφὴ ἑνὸς ὑποψηφίου εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν θεωρεῖται ὡς ὀλόκληρος ψήφος ἐπιλογῆς, εἰς τὴν δευτέραν γραμμὴν ὡς ἡμίσεια ψήφος, εἰς τὴν τρίτην ὡς $\frac{1}{3}$ ψήφου καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἡ σειρὰ τῆς ἐπιτυχίας τῶν υποψηφίων καθορίζεται ἐπὶ τῇ δάσει αὐτῶν τῶν ψήφων ἐπιλογῆς.

Κατ' ἄλλην, ἀκόμη εὐφρεστεραν μέθοδον ποὺ ἐφηρμόσθη εἰς τὴν Φραγκοῦρτην διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐμπορικείου καὶ τοῦ βιομηχανικοῦ δικαστηρίου, ὑπολογίζεται πόσας φορές κάθε υποψήφιος ἔχει γραφῆ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, δηλ. πρῶτος, πόσας δευτέρως καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Μετὰ τοῦτο ἡ σειρὰ τῆς ἐπιτυχίας κανονίζεται ὡς ἀκολούθως: Πρῶτος ἔρχεται ἐκεῖνος ποὺ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ἔχει τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν (δηλ. περισσότερον τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἀριθμοῦ ποὺ εὑρίσκεται, ἂν διαιρεθῇ τὸ σύνολον τῶν ὑπὲρ τοῦ σχετικοῦ συνδυασμοῦ δευτεῶν ψήφων διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀποτελούντων αὐτὸν υποψηφίων), δεύτερος

ἔρχεται ἐκεῖνος ποὺ ἔχει τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν εἰς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν γραμμὴν ὁμοῦ, ὡς τρίτος ἐκεῖνος ποὺ ἔχει εἰς τὰς τρεῖς πρώτας γραμμάς, δηλ. ὡς πρῶτος, δεύτερος καὶ τρίτος ὁμοῦ, τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν καὶ οὕτω καθεξῆς⁽¹⁾. Ἡ μέθοδος εἶναι ἀρίστη θεωρητικῶς, διότι ἐπιτρέπει νὰ κανονίζοντο οἱ ἐκλογεῖς μόνοι τῶν τῆν σειρὰν ὄλων τῶν υποψηφίων, ἀλλ' ἢ πρακτικῆς τῆς ἐφαρμογῆς προσκόπτει εἰς τὸ πολὺπλοκὸν αὐτῆς.

Εἰς τὰ συστήματα ποὺ παρέχουν εἰς τὸν ἐκλογέα εὐρύτατον δικαίωμα ἐκλεκτικότητος, δηλ. τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλεξῇ ὑποψηφίους, ἀνήκοντας εἰς διαφόρους συνδυασμοὺς ἢ κόμματα, ἢ ἐξακρίβως τῆς δυνάμεως κάθε κόμματος ἢ συνδυασμοῦ δὲν παρέχει δυσκολίας. Ὁ ἐκλογεὺς κάνει ὅσας δήποτε μεταβολὰς θέλει εἰς τὰ ἐπίσημα ψηφοδέλτια τῶν συνδυασμῶν. Ἀθροίζονται αἱ ψήφοι ποὺ συνεχέντρωσαν οἱ υποψήφιοι κάθε συνδυασμοῦ καὶ τὸ ἄθροισμα ἐκφράζει τὴν κομματικὴν του δύναμιν. Αὐτὸ τὸ ἄθροισμα ἔπειτα διαιρεῖται διὰ τοῦ ἐκλογικοῦ διαιρέτου, ὅπως καθορισθῇ πόσας θέσεις δικαιούται νὰ λάβῃ ὁ σχετικὸς συνδυασμὸς. Ἡ μέθοδος αὕτη ἔχει τὸ ἐλάττωμα ὅτι ἀδικοῦνται οἱ ἐκτὸς συνδυασμοῦ υποψήφιοι ἢ οἱ ἀνήκοντες εἰς ἀτελεῖς συνδυασμοὺς, διότι αἱ ὀπαδοὶ αὐτῶν ὑποχρεωτικῶς δίδουν ὀλιγωτέρας ψήφους ἀπὸ ὅσας δίδουν οἱ ὀπαδοὶ τῶν πλήρων συνδυασμῶν καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ ἄθροισμα τῶν ψήφων τῶν πρώτων δὲν ἐκφράζει τὴν κομματικὴν τῶν δυνάμιν ἐν συγκρίσει μὲ τὸ ἄθροισμα τῶν ψήφων τῶν τελευταίων. Τὸ ἐλάττωμα αὐτὸ διορθώνεται μὲ τὴν ἐπισωρευτικὴν ψήφον, τῆς ὁποίας γίνεται χρῆσις εἴτε ἀπὸ τὸν ἐκλογέα εἴτε καὶ ὑποχρεωτικῶς ἐκ τοῦ νόμου ἀπὸ τοὺς ἐνεργοῦντας τὴν

(1) Τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα διασαφίζει περισσότερον τὴν μέθοδον αὕτην, ὀφειλομένην εἰς τὸν δρ. Luppe:

*Ένας συνδυασμὸς συνεχέντρωσεν 500 ψήφους, ἔχει πέντε υποψηφίους, τοὺς Α, Β, Γ, Δ καὶ Ε καὶ δικαιούται νὰ καταλάβῃ τρεῖς θέσεις ἀντιπροσώπων. Οἱ υποψήφιοι ἔλαβαν τὴν ἀκόλουθον ποικίλλουσαν σειρὰν εἰς τὰ ψηφοδέλτια.

	Ψήφοι				
	εἰς τὴν 1ην γραμμὴν	εἰς τὴν 2αν γραμμὴν	εἰς τὴν 3ην γραμμὴν	εἰς τὴν 4ην γραμμὴν	εἰς τὴν 5ην γραμμὴν
Α	20	35	20	15	10
Β	5	50	30	10	5
Γ	60	5	25	5	5
Δ	10	5	10	60	15
Ε	5	5	15	10	65

Ἡ ἀπόλυτος πλειοψηφία εἶναι κατὰ τὴν μέθοδον αὕτην 51 (500 : 5 = 100 : 2 = 50 + 1 = 51). Πρῶτος εἰς τὴν σειρὰν ἐπιτυχίαν ἔρχεται ὁ Γ, ὁ ὅποιος ἔχει τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, δεύτεροι οἱ Α καὶ Β, διότι καὶ οἱ δύο εἰς τὰς δύο πρώτας γραμμάς ὁμοῦ ἔχουν 55 ψήφους (20 + 35 καὶ 5 + 50), ἤτοι περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν.

διαλογὴν πρὸς ἀκριβῆ καθορισμὸν τῆς κομματικῆς δυνάμεως κάθε συνδυασμοῦ. Κατὰ τὸν ἐκλογικὸν νόμον ἐπὶ παραδείγματι τῆς Βουλῆς τῆς Ἑλβετικῆς Ὀμοσπονδίας (1919) ὁ ἐκλογεὺς δικαιούται νὰ ψηφίσῃ δύο φορές τὸν αὐτὸν υποψήφιον, δηλ. νὰ τοῦ δώσῃ δύο ψήφους. Ἐὰν δὲ τὸ ψηφοδέλιον ἔχῃ τυχὸν ἀναγεγραμμένους ὀλιγωτέρους υποψηφίους ἀπὸ τὰς πρὸς κατάληψιν θέσεις, αἱ μὴ δοθεῖσαι ὀνομαστικῶς ὑπὲρ κανενὸς υποψηφίου ψῆφοι θεωροῦνται ὡς δοθεῖσαι συμπληρωματικῶς ὑπὲρ τοῦ συνδυασμοῦ, τοῦ ὁποῦ τὸν τίτλον ἢ τὸν ἀριθμὸν περιέχει τὸ ψηφοδέλιον. Καί τοῦτο πρὸς ὑπολογισμὸν τῆς κομματικῆς δυνάμεως τοῦ συνδυασμοῦ διὰ τὴν κατανομήν τῶν θέσεων. Ἀκολουθῶς ἐκλέγονται κατὰ σειρὰν οἱ λαβόντες τὰς περισσότερας ψήφους. Ἐὰν δὲν ἐπιτρέπεται ἐπισώρευσις ψήφων, ὁ μόνος τρόπος ἐξακριβώσεως τῆς κομματικῆς δυνάμεως, χωρὶς νὰ γίνῃ καμμία ἀδικία, εἶναι ἐκεῖνος ποῦ ἐφαρμόζεται εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἐφηρμόσθη παρ' ἑμοῦ, ὅπως ἤδη ἐξέθεσα, διὰ τὴν ἐξακριβώσιν τῆς δυνάμεως τῶν ἰδικῶν μας δύο μεγάλων πολιτικῶν μερίδων ἐπὶ τῇ θάσει τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920, δηλ. διὰ τῆς εὐρέσεως τοῦ μέσου ὄρου τῶν ψήφων τῶν μελῶν ἐκάστου συνδυασμοῦ.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς εὐρυτάτης ἐκλεκτικότητος ἐπαινέται, διότι ἀφίνει ἀπόλυτον ἐλευθερίαν ἐκλογῆς εἰς τὸν ἐκλογέα, δὲν δεσμεύει τὴν θέλησίν του μὲ ἀποφάσεις ἢ προτάσεις τῆς κομματικῆς ὀργανώσεως. Τοιοῦτοτρόπως ἱκανοποιεῖται ἀπολύτως ἡ ἀρχὴ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς. Ἀλλὰ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο εἶναι φαινομενικόν. Τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν πολίτευμα, ἐν γενεὶ κάθε σύστημα πολιτικὸν ποῦ ἐξαρτᾶ τὴν κυβέρνησιν ἀπὸ τὴν θέλησιν τῶν πολλῶν, στηρίζεται εἰς τὴν ὑπαρξίν κομμάτων, τὰ ὁποῖα καθιστοῦν δυνατὴν τὴν συνεννόησιν, τὴν συνεργασίαν τῶν πολλῶν, τῶν ὁμάδων. Ἡ ἀναλογικὴ ἀντιπροσωπευσις εἶναι ἐκλογικὸν σύστημα προσηρμοσμένον εἰς τὴν πραγματικότητά αὐτήν, τῆς ὁποίας ἡ ἀναγκαιότης ἐκδηλώνεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι καὶ εἴταν ἐπιτρέπεται εὐρυτάτη ἐκλεκτικότης, ἢ μεγάλη πλειονότης τῶν ἐκλογέων δὲν μεταβάλλει, ὅπως ἀπέδειξεν ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀναλογικῆς εἰς μερικὰ μέρη, τὴν ἐπίσημον σειρὰν τῶν υποψηφίων, ὅπως καταρτίζεται αὐτὴ ἀπὸ τὴν κομματικὴν ὀργανώσιν, καὶ ἡ μεγαλύτερα ἀκόμη πλειονότης δὲν κάνει χρῆσιν τοῦ δικαιώματος νὰ ψηφίσῃ υποψηφίους ἀντιθέτων συνδυασμῶν. Καὶ μὲ τὸ σύστημα ἄλλως τε τῆς εὐρυτάτης ἐκλεκτικότητος δὲν ἀφίνεται ἀπόλυτος ἐλευθερία εἰς τὴν θέλησιν τῶν ἐκλογέων. Δεσμεύεται αὐτὴ ἀπὸ τὴν ὑπόδειξιν τῶν υποψηφίων καὶ εἰς ἀσυγκρίτως μεγαλύτερον βαθμὸν ἀπὸ τὴν κατάρτισιν τῶν συνδυασμῶν, οἱ ὁποῖοι γίνονται ἀπὸ τὰς ὑπαρ-

χούσας οἰασδήποτε κομματικὰς ὀργανώσεις, ἀρτίας ἢ ἀτελεῖς, καὶ εἶναι ἀναπόφευκτος, ἐφόσον ὑπάρχουν ἐκλογικαὶ περιφέρειαι ποῦ ἐκλέγουν περισσότερους ἀπὸ ἓνα ἀντιπροσώπους καὶ οἱ ἐκλογεῖς δικαιούνται νὰ ψηφίσουν περισσότερους ἀπὸ ἓνα υποψηφίους.

Οἱ ὑποχρεωτικοὶ συνδυασμοὶ ἔχουν ἐξ ἀντιθέτου τὸ μέγα πλεονέκτημα, ὅτι καθιστοῦν γενικώτερον τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα, πλεον ἀπρόσωπον καὶ τοιοῦτοτρόπως συντείνουν εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν πολιτῶν. Τοὺς ἀναγκάζουν νὰ σκεφθοῦν ποῖα Κυβέρνησις ἀνταποκρίτεται περισσότερο εἰς τὰ συμφέροντά των, εἰς τὴν θέλησίν των. Ἐνῶ ἡ ἀρχὴ τῆς εὐρυτάτης ἐκλεκτικότητος διευκολύνει τοὺς πολίτας νὰ παραβλέπουν, νὰ παρακάμπτουν τὰ γενικώτερα συμφέροντα, τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ νὰ συγκεντρῶνουν τὴν προσοχὴν τοὺς εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων. Κατ' αὐτὸν ὁμοῦ τὸν τρόπον δὲν σχηματίζουσι εὐκόλα διαυγῆ πολιτικὴν ἀντίληψιν καὶ γνώμην. Ἐννοεῖται ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ὅχι μόνον ἐπιβλαβὴς δὲν εἶναι ἡ περιορισμένη ἐκλεκτικότης, δηλ. τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλογέως νὰ κάμῃ ἐπιλογὴν μεταξὺ τῶν υποψηφίων τοῦ αὐτοῦ συνδυασμοῦ ἢ κόμματος, ἀλλὰ τὸναντίον ὠφέλιμος. Διότι ἐνῶ ὀθεῖ εἰς τὸ νὰ διεξάγεται ὁ ἐκλογικὸς ἀνταγωνισμὸς ἐπὶ τῇ θάσει γενικωτέρων συμφερόντων καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν, αὐξάνει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν πολιτῶν διὰ τὴν ἐκλογὴν, ἱκανοποιεῖ ἐν μέτρῳ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκλογῆς. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπιτυγχάνεται κατὰ τι περισσότερο, ἐὰν ἐπιτρέπεται νὰ περιλαμβάνῃ κάθε συνδυασμὸς περισσότερους υποψηφίους ἀπὸ τὰς ὑπαρχούσας πρὸς κατάληψιν θέσεις ἀντιπροσώπων, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸν αὐστριακὸν καὶ τσεχοσλοβακικὸν ἐκλογικὸν νόμον, οἱ ὁποῖοι δι' ἄλλον σκοπὸν, τὴν ἀναπλήρωσιν κενουμένων μετὰ τὰς ἐκλογὰς θέσεων, ἐπιτρέπουν νὰ περιέχουν οἱ συνδυασμοὶ περισσότερους υποψηφίους ἀπὸ τὰς ὑπαρχούσας πρὸς κατάληψιν θέσεις, μέχρι τοῦ διπλασίου ὁ πρῶτος, μέχρι τοῦ τρίτου ὁ δεῦτερος.

Ἐν τούτοις, ἐνῶ παλαιότερα ὑπεκρούετο ἡ ἀρχὴ τῶν αὐστηρῶς ὑποχρεωτικῶν συνδυασμῶν, κατὰ τοὺς τελευταίους ἐκλογικοὺς νόμους, ὅπως τὸν γερμανικόν, τὸν αὐστριακὸν καὶ τὸν τσεχοσλοβακικὸν καθιεροῦνται τὸ σύστημα αὐτῶν, δηλ. ἀπαγορεύεται οἰασδήποτε μεταβολὴ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὑπὸ τοῦ κόμματος καταρτιζομένην σειρὰν τῶν υποψηφίων τοῦ σχετικοῦ συνδυασμοῦ. Ἐκ τῶν νεωτέρων νόμων ὁ ἰταλικὸς τοῦ 1919 παρέχει εἰς τὸν ἐκλογέα δικαίωμα ἐπιλογῆς μεταξὺ τῶν υποψηφίων τοῦ συνδυασμοῦ ποῦ ψηφίζει καὶ δικαίωμα εὐρείας ἐκλεκτικότητος, ἐφόσον ὁ συνδυασμὸς ποῦ ψηφίζει δὲν εἶναι πλήρης. Δηλ. παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἐκλογέα καὶ νὰ συμπληρώσῃ τὸν συνδυασμὸν, ἐὰν ἐχῆκεν, διὰ τῆς

προσθήκης εἰς τὸ ψηφοδέλιον ὀνομάτων ὑποψηφίων ἄλλων συνδυασμῶν. Τὸ δικαίωμα αὐτὸ τῆς ἐπιλογῆς καθὼς καὶ τῆς ἐκλεκτικότητος δένειναι ἀπεριόριστον. Περιορίζεται εἰς ἓνα ὑποψήφιον, ἂν ὁ ἀριθμὸς τῶν πρὸς κατάληψιν βουλευτικῶν θέσεων εἶναι μέχρι πέντε, εἰς δύο ὑποψηφίους, ἂν ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς εἶναι ἀπὸ ἕξ ἕως δέκα, εἰς τρεῖς, ἂν αἱ πρὸς κατάληψιν θέσεις εἶναι ἕνδεκα ἕως δέκα πέντε καὶ εἰς τέσσαρας ἂν αὐταὶ ὑπερβαίνουν τὰς δέκα πέντε. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἐπιτρέπεται διὰ τῆς συνεπέια τῆς ἐκλεκτικότητος προσθήκης ὑποψηφίων, ἀνηκόντων εἰς ἄλλους συνδυασμούς, νὰ γίνῃ ὑπέρβασις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρὸς κατάληψιν θέσεων. Ἡ κομματικὴ δύναμις κάθε συνδυασμοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς μεθόδου τοῦ D' Hondt γίνεται ἡ κατανομὴ τῶν θέσεων εἰς τοὺς διαφόρους συνδυασμούς, ἐκδηλοῦται κατὰ τὸν Ἰταλικὸν νόμον διὰ τοῦ λεγομένου «ἐκλογικοῦ ἀριθμοῦ», ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται διὰ κάθε συνδυασμὸν διὰ τῆς ἀθροίσεως τοῦ συνόλου τῶν συνδυασμικῶν ψήφων, δηλ. τῶν ψηφοδελτίων τοῦ συνδυασμοῦ μετὰ τὸ πηλίκον τοῦ συνόλου τῶν ψήφων ἐκλεκτικότητος — ὄχι ἐπιλογῆς — τὰς ὁποίας οἱ ἀποτελοῦντες τὸν συνδυασμὸν αὐτὸν ὑποψήφιοι ἔλαβαν ἐγγραφέντες εἰς ψηφοδέλτια ἄλλων συνδυασμῶν, διηρημένου μετὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πρὸς κατάληψιν βουλευτικῶν θέσεων (1) Αἱ εἰς κάθε συνδυασμὸν παραχωρούμεναι κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον θέσεις δίδονται εἰς τοὺς ὑποψηφίους τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ ποὺ ἔχουν τὸν σχετικῶς μεγαλύτερον «ἀτομικὸν ἀριθμὸν». Αὐτὸς δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο διὰ κάθε ὑποψήφιον, παρὰ τὸ ἄθροισμα τοῦ συνόλου τῶν συνδυασμικῶν ψήφων τοῦ σχετικοῦ συνδυασμοῦ μετὰ τὸ σύνολον τῶν ψήφων ἐπιλογῆς καὶ τῶν ἐκλεκτικῶν ψήφων ποὺ τυχὸν ἔλαβεν ὁ ὑποψήφιος αὐτός.

Εἰς τὰς συμπληρωματικὰς κατανομὰς θέσεων πρὸς πλήρη χρησιμοποίησιν τῶν ὑπολοίπων, κατὰ τὰ νεώτατα συστήματα ποὺ ἐξέθεσα, δὲν δύναται φυσικὰ νὰ γίνῃ λόγος περὶ νέας ἐπιλογῆς ἢ ἐκλεκτικότητος, ἐνεργουμένης ἐκ νέου ἀμέσως ὑπὸ τῶν ἐκλογέων. Ἡ δύναμις τῶν κομμάτων κατὰ τοπικὰς περιφερείας ἔχει ἤδη ὑπολογισθῆ εἰς τὴν πρώτην κατανομήν. Εἰς τὰς συμπληρωματικὰς κατανομὰς δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν παρὰ τὰ ὑπόλοιπα καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐφαρμόζονται δι' αὐτὰς αἱ μέθοδοι τῆς πρώτης κατανομῆς. Ἐπιλογή ἰδιαιτέρα γίνεται ὄχι ἀμέσως

(1) Ἐπὶ παραδείγματι ἂν ὑπὲρ ἑνὸς συνδυασμοῦ ἐψηφίσιν 20.000 ἐκλογεῖς καὶ τὰ μέλη τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ ἔλαβαν δι' ἐγγραφῆς εἰς ἄλλα ψηφοδέλτια ἐν συνόλῳ 4.000 ψήφους καὶ αἱ πρὸς κατάληψιν θέσεις εἶναι 5, ὁ ἐκλογικὸς ἀριθμὸς τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ εἶναι: $20.000 + 4.000 : 5 = 20800$. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ τοῦ ἀριθμοῦ γίνεσθαι ἡ κατανομὴ τῶν θέσεων μεταξὺ τῶν συνδυασμῶν.

ὑπὸ τῶν ἐκλογέων. Ἡ δύναμις τῶν κομμάτων κατὰ τοπικὰς περιφερείας ἔχει ἤδη ὑπολογισθῆ εἰς τὴν πρώτην κατανομήν. Εἰς τὰς συμπληρωματικὰς κατανομὰς δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, παρὰ μόνον τὰ ὑπόλοιπα καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐφαρμόζονται δι' αὐτὰς αἱ μέθοδοι τῆς πρώτης κατανομῆς. Ἐπιλογή ἰδιαιτέρα γίνεται ὄχι ἀμέσως ὑπὸ τῶν ἐκλογέων, ἀλλὰ διὰ προτάσεων τῶν κομμάτων, περιλαμβανουσῶν σειρὰν ὑποψηφίων διὰ τὴν τελευταίαν ἢ καὶ τὴν προτελευταίαν συμπληρωματικὴν κατανομήν. Αἱ προτάσεις αὐταὶ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ εἰδικὸι ὑποχρεωτικοὶ συνδυασμοὶ διὰ τὰς συμπληρωματικὰς κατανομὰς θέσεων.

Τοιοῦτοτρόπως κατὰ τὸν ἐκλογικὸν νόμον τῆς Γερμανικῆς Δημοκρατίας εἰς τὴν δευτέραν κατανομήν ἐφαρμόζεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν πρώτην, ὁ ὑπὸ τοῦ νόμου ὄρισμένος ἐκλογικὸς διαιρέτης. Αἱ παραχωρούμεναι εἰς ἕκαστον σύνδεσμον συνδυασμῶν θέσεις δίδονται εἰς τοὺς κατὰ τόπους συνδυασμούς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μεγέθους τῶν υπολοίπων των. Κατὰ συνέπειαν ἢ σειρὰ τῶν ὑποχρεωτικῶν συνδυασμῶν τῶν τοπικῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν διατηρεῖται διὰ τὴν δευτέραν αὐτὴν κατανομήν. Διὰ τὴν τρίτην κατανομήν, κατὰ τὴν ὁποίαν χρησιμοποιοῦται πάλιν ὁ αὐτὸς ἐκλογικὸς διαιρέτης, ὑπάρχουν ἰδιαιτέροι ὑποχρεωτικοὶ συνδυασμοί, τῶν ὁποίων τὴν σειρὰν προτιμήσεως δὲν δύναται νὰ μεταβάλλῃ ὁ ἐκλογεὺς καὶ εἰς τοὺς ὁποίους δύναται νὰ περιληφθῶν καὶ πρόσωπα ποὺ δὲν μετέχουν τοὺς συνδυασμούς τῶν τοπικῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν.

Κατὰ τὸν τσεχοσλοβακικὸν ἐκλογικὸν νόμον, ἐνῶς διὰ τὴν πρώτην κατανομήν ὁ ἐκλογικὸς διαιρέτης εὐρίσκεται διὰ τῆς διαιρέσεως τοῦ συνόλου τῶν ψήφων διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρὸς κατάληψιν θέσεων, διὰ τὴν δευτέραν κατανομήν πρὸς εὔρεσιν τοῦ ἐκλογικοῦ διαιρέτου διαιρεῖται τὸ σύνολον τῶν υπολοίπων διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδιάθετων θέσεων, ἠῶξημένου κατὰ ἓνα. Διὰ τὴν συμπληρωματικὴν αὐτὴν κατανομήν ἰσχύουν ἰδιαιτέροι συνδυασμοὶ ἢ προτάσεις τῶν κομμάτων, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὑποχρεωτικαί, ὑπαβάλλονται μετὰ τὴν πρώτην κατανομήν καὶ περιέχουν μόνον ὑποψηφίους ἐκ τῶν ἀποτυχόντων εἰς αὐτήν. Ἐὰν μετὰ τοῦτο μένουσιν μερικαὶ θέσεις ἀδιάθετοι, παραχωροῦνται εἰς τὰ διάφορα κόμματα ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῶν υπολοίπων των καὶ ἐν ἰσοψηφίᾳ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μεγέθους τῶν ψήφων ποὺ συγκεντρῶναι κάθε κόμμα εἰς ὅλον τὸ Κράτος.

Κατὰ τὸν αὐστριακὸν ἐκλογικὸν νόμον καὶ διὰ τὴν πρώτην καὶ διὰ δευτέραν κατανομήν ἐφαρμόζεται ἡ μέθοδος τοῦ D' Hondt. Διὰ τὴν δευτέραν κατανομήν δύναται νὰ γίνῃ ἰδιαιτέρος ὑποχρεωτικὸς συνδυασμὸς ἢ ὑπόδειξις τοῦ κόμματος. Ἐν ἐλλείψει τοιοῦτου συνδυασμοῦ αἱ

θέσεις που δικαιούνται να πάρη κάθε κόμμα δίδονται εἰς τοὺς κατὰ τοπικὰς ἐκλογικὰς περιφέρειας συνδυασμοὺς των, ὁπότε ἐφαρμόζεται πάλιν μεταξὺ αὐτῶν ἡ μέθοδος τοῦ D'Hondt Ἡ υποχρεωτικὴ σειρά τῶν ὑποψηφίων τῶν συνδυασμῶν αὐτῶν διατηρεῖται.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν διαφόρων τρόπων, κατὰ τοὺς ὁποίους γίνεται ἡ ἐξακρίθωσις τῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων ἢ συνδυασμῶν καὶ κανονίζεται ἡ ἐπιλογή μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων αὐτῶν, συμπληροῦται ἡ ἐξηγήσις τῶν κυριωτέρων καὶ χαρακτηριστικωτέρων στοιχείων τῶν συστημάτων τῆς κατ' ἀναλογίαν ἐκλογῆς. Δὲν ἀπομένει τώρα, παρὰ νὰ εἰπω ἐλάχιστα διὰ τὸν τρόπον τῆς πληρώσεως κενουμένων θέσεων ἀντιπροσώπων, τὸν τεχνικὸν τρόπον τῆς ψηφοφορίας, τὰς ἐκλογικὰς περιφέρειας καὶ ἕνα ἕρον, περιλαμβανόμενον συνήθως εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς νόμους, διὰ τοῦ ὁποίου περιορίζεται κατὰ τι ἡ ἀπόλυτος πραγματώσις τῆς ἰδέας τῆς ἀναλογικῆς ἐκπροσωπήσεως.

Ὁ μηχανισμὸς τῆς ἀναλογικῆς ἐκπροσωπήσεως ἀποκλείει τὴν ἐνέργειαν ἐπαναληπτικῶν ἐκλογῶν πρὸς πλήρωσιν κενουμένων θέσεων. Διότι τὰ κενὰ δημιουργοῦνται μεμονωμένως καὶ δὲν δύναται νὰ γίνῃ κατὰ κανόνα, μιᾶς θέσεως κατὰ τὸ ἀναλογικὸν τὸ σύστημα⁽¹⁾. Διὰ τοῦτο κατὰ κανόνα, ὅπου ἐφαρμόζεται ἡ ἀναλογικὴ ἐκπροσώπησις, ἀποκλείονται αἱ ἐπαναληπτικαὶ ἐκλογαί. Τὰ δημιουργούμενα κενὰ πληροῦνται κατὰ δύο κυρίως τρόπους. Ἡ συγχρόνως μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων ἐκλέγονται ἰδιαίτεροι ἀναπληρωματικοὶ ἀντιπρόσωποι ἢ καλοῦνται εἰς ἀναπλήρωσιν οἱ μὴ ἐκλεγέντες ὑποψήφιοι τοῦ αὐτοῦ συνδυασμοῦ κατὰ τὴν σειράν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐκαλοῦντο, ἐὰν κατὰ τὴν γενικὴν ἐκλογὴν κατεκυροῦντο περισσότεραι θέσεις εἰς τὸν συνδυασμὸν αὐτόν. Ὁ πρῶτος τρόπος καθιεροῦται εἰς τὸν βελγικὸν ἐκλογικὸν νόμον καὶ εἰς παλαιότερους ἐκλογικοὺς νόμους. Ὁ δεῦτερος, ὡς ἀπλούστερος καὶ δικαιότερος, καθιεροῦται εἰς τοὺς νεωτέρους ἐκλογικοὺς νόμους, ἐπὶ παραδείγματι τὸν γερμανικόν, τὸν τσεχοσλοβακικόν, τὸν αὐστριακόν καὶ τὸν ἐλβετικὸν ἐκλογικὸν νόμον καὶ δι' αὐτὸ μερικὸν ἐξ αὐτῶν — τσε-

(1) Ἄλλως θὰ εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἐὰν ἐδημιουργοῦντο ἀθρόως περισσότερα τοῦ ἐνὸς κενὰ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν περιφέρειαν. Διὰ τοιοῦτο ἐνδεχόμενον προβλέπεται ἐνίοτε ἡ ἐνέργεια ἐπαναληπτικῆς ἐκλογῆς. Οὗτο κατὰ τὸν ἐκλογικὸν νόμον τῆς Αὐστριακῆς Δημοκρατίας, ἐὰν εἰς μίαν περιφέρειαν κενωθῶν αἱ ἡμίσεις θέσεις, χάνουν καὶ οἱ ἀπομένοντες ἀντιπρόσωποι τὴν ἐντολήν των καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐκλογή κατὰ τὸ ἰσχύον ἐκεῖ ἀναλογικὸν σύστημα.

χοσλοβακικὸς καὶ αὐστριακὸς — προβλέπουν τὴν ὑπόδειξιν διὰ κάθε συνδυασμὸν περισσότερων ὑποψηφίων ἀπὸ τὰς ὑπαρχούσας πρὸς κατάληψιν θέσεις. Ἐὰν τυχόν δὲν ὑπάρχουν τοιοῦτου εἶδους ἀναπληρωματικοί, παραμένει ἡ θέσις κενὴ μέχρι τέλους τῆς περιόδου (γερμανικὸς, τσεχοσλοβακικὸς ἐκλογικὸς νόμος) ἢ ἐνεργεῖται ἀναπληρωματικὴ ἐκλογή (ἐλβετικὸς νόμος, κατὰ τὸν ὁποῖον δικαίωμα προτάσεως ὑποψηφίου ἔχουν μόνον οἱ ὑπογράψαντες τὴν πρότασιν τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἀποχωρήσαντος ἢ ἀποθανόντος βουλευτοῦ) ἢ παραχωρεῖται ἡ θέσις εἰς ἄλλον συνδυασμὸν, ἐπὶ παραδείγματι τὸν ἔχοντα τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν συνδυασμικῶν ψήφων (ἐκλογικὸς νόμος τοῦ Καντονίου Tessin τῆς Ἑλβετίας.) Ἡ δι' ἀναπληρωματικῶν ἀντιπροσώπων κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον πρήρωσις τῶν κενῶν ἀνταποκρίνεται πλήρως εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν μηχανισμὸν τῆς ἀναλογικῆς ἐκπροσωπήσεως. Ἡ ἀντίρρησης, ὅτι ἀπὸ τῆς γενικῆς ἐκλογῆς ἐπῆλθον μεταβολαὶ εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐκλογέων καὶ δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ κανονίζον τὴν ἀναπλήρωσιν ψήφοι δοθεῖσαι πρὸ μακροῦ χρόνου, εἶναι τελείως ἀδικαιολόγητος. Διὰ τὸν λόγον τοῦ παραμένον ἐπὶ ὠρισμένην περίοδον οἱ ἐκλεγέντες ἀντιπρόσωποι, δικαιούνται νὰ κληθῶν εἰς ἀναπλήρωσιν των εἰ συγχρόνως μετὰ αὐτοὺς ἐκλεγέντες ἀναπληρωματικοί. Ἐφόσον δὲ αἱ θέσεις κατὰ πρῶτον λόγον πρέπει νὰ παραχωροῦνται εἰς τὰ κόμματα καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ὑποψηφίων των, δὲν ἔμπορεῖ νὰ λυθῇ κατ' ἄλλον δικαιότερον καὶ πρακτικώτερον τρόπον τὸ ζήτημα τῆς πληρώσεως τῶν δημιουργουμένων κενῶν.

Ὁ πρακτικώτερος τρόπος ψηφοφορίας μετὰ τὸ ἀναλογικὸν σύστημα εἶναι ὁ διὰ ψηφοδελτίων. Ὅταν μάλιστα παραχωρηθῆ εἰς τοὺς ἐκλογεῖς εἴτε εὐρὺ εἴτε περιορισμένον δικαίωμα ἐκλεκτικότητος, δὲν χωρεῖ ἄλλο μέσον ψηφοφορίας. Ὅταν δὲν ἔχη παραχωρηθῆ τοιοῦτο δικαίωμα, ἐφαρμόζεται δηλ. ἡ ἀρχὴ τῶν αὐστηρῶς ὑποχρεωτικῶν συνδυασμῶν, δύναται νὰ γίνῃ καὶ χρῆσις τοῦ σφαιριδίου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κάθε κάληψις ἀντιπροσωπεύει ὄχι ὑποψήφιον, ἀλλὰ κόμμα, συνδυασμὸν. Ἡ μέθοδος αὐτῆ ἐφηρμόσθη εἰς τὴν Σερβίαν, ἡ ὁποία ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ ἰδικὸν μας ἐκλογικὸν σύστημα τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ σφαιριδίου, ἀλλ' ἐφήρμοσεν ἐκ τῶν πρώτων (1888) τὸ ἀναλογικὸν ἐκλογικὸν σύστημα. Ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἔμπορεῖ νὰ συνδυασθῇ ἡ χρησιμοποίησις τοῦ σφαιριδίου μετὰ τὰ συστήματα ἀναλογικῆς ἐκπροσωπήσεως, κατὰ τὰ ὁποῖα παραχωρεῖται εἰς τὸν ἐκλογέα δικαίωμα ἐπιλογῆς ἢ ἐκλεκτικότητος, εἶναι ἡ εὐρυτάτη χρῆσις τοῦ πλοψήφισματος τοῦ γίνεται μετὰ τὸ σφαιρίδιον, συνεπὲς τῆς ὁποίας ἐπέρχεται σύγχυσις, ἐμποδίζουσα τὴν ἐξακρίθωσιν

τῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων ἢ συνδυασμῶν. Ἐὰν ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν εἶναι αἱ ψήφοι ποῦ δίδονται, θὰ παρουσιάζοντο οἱ ἀνεξάρτητοι, οἱ ἐκθέτοντες ὀφρανήν ὑποψηφιότητα μὲ σχετικῶς μεγάλην δύναμιν, ἢ ὅποια θὰ περιώριζε τὰς παραχωρουμένας θέσεις εἰς τὰ πραγματικὰ κόμματα, ἐνῶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ ψήφοι ποῦ συγκεντρώνουν οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ὑποψήφιοι δίδονται τυχέως ἢ ἐν πάσῃ περιπτώσει κάθε ἄλλο σημαίνουν, παρὰ σοβαρὰν ἐγκρισιν τῆς πολιτικῆς των καὶ ἐντολὴν πρὸς ἀντιπροσώπουσιν. Ἐὰν ὑπῆρχε τρόπος μὲ τὸ σφαιρίδιον νὰ μὴ δίδουν οἱ ἐκλογεῖς περισσοτέρας ψήφους ἀπὸ τὰς ὑπαρχούσας θέσεις πρὸς κατάληψιν, θὰ ἤμποροῦσε νὰ συνδυασθῇ ἡ χρῆσις τοῦ σφαιριδίου μὲ τὰ συστήματα ἀναλογικῆς ἐκπροσωπήσεως, τὰ παρέχοντα εἰς τοὺς ἐκλογεῖς δικαίωμα ἐπιλογῆς καὶ ἐκλεκτικότητος.

Κατὰ τὰ ἄλλα ἢ διὰ ψηφοδέλιου ψηφοφορία μὲ τὸ ἀναλογικὸν σύστημα δὲν παροσιάζει ἰδιορρυθμίας. Ἐξαιρέσει τοῦ βελγικοῦ συστήματος, κατὰ τὸ ὅποιον ὅλοι οἱ συνδυασμοὶ ἀναγράφονται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ψηφοδέλιον καὶ ὁ ἐκλογεὺς δι' ἑνὸς σημείου ἐκδηλώνει τὴν προτίμησίν του, κατὰ τοὺς ἄλλους ἐκλογικοὺς νόμους κάθε συνδυασμὸς ἔχει ἰδιαιτέρον ψηφοδέλιον, τὸ ὅποτον φέρει καὶ τὸν τίτλον του. Παντοῦ τὰ ψηφοδέλτια ἐγκλείονται εἰς ὁμοιομόρφους φακέλλους ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἐκλογεῖς, ὅταν εὐρίσκωνται αὐτοὶ ἐντὸς ἰδιαιτέρου διαμερίσματος, ἀπὸ τὸ ὅποιον περνοῦν ὑποχρεωτικῶς, διὰ νὰ ἐκλέξουν τὸ ψηφοδέλιον τῆς προτιμήσεώς των ἢ νὰ κάνουν τὰς μεταβολὰς ποῦ θέλουν, χάριν ἐξασφαλίσεως τῆς μυστικότητος τῆς ψηφοφορίας.

Ἀπὸ τὰ ἐκτεθέντα ἕως τώρα εἶναι ἤδη γνωστὸν, ὅτι ἡ ἀναλογικὴ ἐκπροσώπησις, διὰ νὰ λειτουργήσῃ, ἔχει ἀνάγκην εὐρείας ἐκλογικῆς περιφερείας. Αὕτη ὅμως δὲν ἔχει ἔννοιαν γεωγραφικὴν, ἀλλ' ἀριθμητικῆς σχέσεως μεταξὺ ἀντιπροσώπων καὶ ἐκλογέων. Ὅσον ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς εἶναι μεγαλύτερος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιπροσώπων ὅσον δηλ. ἡ ἐκλογικὴ θάσις εἶναι μικρότερα, τόσο εὐρύτερα εἶναι μία περιφέρεια καὶ τόσο εὐκολωτέραν καθιστᾷ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀναλογικοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος καὶ ἀντιστρόφως. Ἄλλως δὲν θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀναλογικοῦ συστήματος εἰς στενωτάτας γεωγραφικὰς περιφερείας, ὅπως τὰ ἐλβετικὰ Καντόνια καὶ αἱ κοινότητες καὶ οἱ δήμοι. Διὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς, ἐπειδὴ παντοῦ ἡ ἐκλογικὴ θάσις (δηλ. ἡ ἀναλογία πληθυσμοῦ κατὰ βουλευτὴν) εἶναι σχετικῶς μεγάλη ἢ εὐρεία περιφέρεια ἔχει καὶ γεωγραφικὴν ἔννοιαν. Παλαιότερα ἀπεδίδετο ἐξαιρετικὴ σημασία εἰς τὸν σχηματισμὸν πολὺ μεγάλων ἐκλογικῶν περιφερειῶν, ἀπὸ τῆς καθιέρωσεως ὅμως τῶν ἀναλογικῶν συστημάτων,

τῶν χρησιμοποιοῦντων καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἢ ἐξαιρετικῶς εὐρεία περιφέρεια δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν, διότι μὲ τὰ συστήματα αὐτὰ ἡ ἐκλογὴ διεξάγεται συγχρόνως, ἢ μπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ, εἰς τοπικὰς ἐκλογικὰς περιφερείας διαφόρου ἐκτάσεως, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ τελευταία εἶναι ἡ μέγιστη δυνατὴ, δηλ. ὅλον τὸ Κράτος. Ἐν πάσῃ περιπτώσει καὶ μὲ τὰ συστήματα αὐτὰ, χάριν τῆς διατηρήσεως τῆς ἐπαφῆς μεταξὺ ἐκλογέων καὶ ἀντιπροσώπων, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ εἶναι μὲν ἀρκετὰ εὐρεία ἢ περιφέρεια, ὥστε νὰ διευκολύνεται ἡ παραχώρησις περισσοτέρων θέσεων εἰς τὴν πρώτην κατανομὴν αὐτῶν, ὅχι ὅμως καὶ τόσοσὺν ὑπερβολικὰ εὐρεία, ὥστε νὰ χάνεται κάθε δεσμὸς μεταξὺ ἐκλογέων καὶ ἀντιπροσώπων. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ὅροι αὐτοὶ ἐφαρτῶνται ἀπὸ ἄλλους ὅρους, γεωγραφικούς, συγκοινωνιακοὺς, μορφώσεως τοῦ λαοῦ, διαδόσεως τοῦ τύπου. Ἐκτὸς τούτου δὲν εἶναι δυνατὸς ὁ αὐθαίρετος καθορισμὸς τῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν, αἱ ὅποια δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἐντελῶς ἀμεξάρτητοι ἀπὸ τὰς διοικητικὰς διαιρέσεις, αἱ ὅποια στηρίζονται καὶ εἰς κοινὰ συμφέροντα καὶ κοινὰ αἰσθήματα τῶν κατοίκων. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν ὅτε ἀναγκαῖον νὰ εἶναι ὁμοιομορφοὶ αἱ ἐκλογικαὶ περιφερείαι. Ἡ Γερμανικὴ Δημοκρατία, διὰ νὰ ἀναφέρω μερικὰ παραδείγματα ἀπὸ τοὺς νεωτέρους ἐκλογικοὺς νόμους, διαιρεῖται εἰς 35 ἐκλογικὰς περιφερείας πρώτου βαθμοῦ, τῶν ὁποίων ὁ πληθυσμὸς ποικίλλει ἀπὸ 873.065 ἕως 2.539.540 κατοίκους. Ἡ Ἰταλία διαιρεῖται εἰς 54 ἐκλογικὰς περιφερείας, αἱ ὅποια κατὰ μέσον ὄρον ἔχουν πληθυσμὸν περίπου 700.000 κατοίκους καὶ ἀναδεικνύουν ἀπὸ 5 ἕως 20 βουλευτὰς κάθε μία, ἐν ὅλῳ 508. Ἡ Τσεχοσλοβακικὴ διαιρεῖται εἰς 23 ἐκλογικὰς περιφερείας, μὲ πληθυσμὸν κατὰ μέσον ὄρον 600.000 περίπου κατοίκους, αἱ ὅποια ἐκλέγουν κάθε μία ἀπὸ 6 ἕως 45 βουλευτὰς, ἐν ὅλῳ 300. Ἡ Αὐστρία διαιρεῖται εἰς 27 ἐκλογικὰς περιφερείας μὲ μέσον ὄρον πληθυσμοῦ 225.000 κατοίκους περίπου, αἱ ὅποια ἐκλέγουν ἀπὸ 1 ἕως 12 βουλευτὰς, τὸ ὅλον 175.

Ὁ περιοριστικὸς ὅρος ποῦ ἀνέφερα ὅτι ἐμποδίζει τὴν ἀπόλυτον πραγμάτων τῆς ἰδέας τῆς κατ' ἀναλογίαν ἐκπροσωπήσεως, συνίσταται εἰς τὸ ὅτι θέτει ἕνα ἐλάχιστον ὄριον λειτουργίας αὐτῆς. Ἀπαιτεῖ δηλ. ἀπὸ τοὺς συνδυασμοὺς ἢ τοὺς ὑποψηφίους νὰ συγκεντρώνουν ἕνα ἐλάχιστον ποσοστὸν ψήφων, ἄσχετον μὲ τὸν ἐκλογικὸν διαιρέτην. Τὸ ποσοστὸν τοῦτο εἶναι κατὰ ἕνα ἐκλογικὸν νόμον (Neuchâtel) 15 % τοῦ συνόλου τῶν ψήφων, κατ' ἄλλον νόμον (Ἑλβετικὴ Ὀμοσπονδία) τὸ ἡμισυ τοῦ μέσου ὄρου τῶν ἀτομικῶν ψήφων ὅλων τῶν μελῶν τοῦ σχετικοῦ συνδυασμοῦ. Κατὰ τὸν τσεχοσλοβακικὸν νόμον δὲν ὑπολογίζονται εἰς τὴν δευτέραν κατανομὴν θέσεων αἱ ψήφοι τοῦ κόμματος, τὸ ὅποτον